

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1782/2003 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system med direktstöd inom den gemensamma jordbrukspolitiken och om upprättande av vissa stödssystem för jordbrukare"

(KOM(2003) 698 slutlig – 2003/0278 CNS)

(2004/C 110/20)

Den 1 december 2004 beslutade rådet att i enlighet med artikel 37.2 i EG-fördraget rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ovannämnda förslag

Sektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 5 februari 2004. Föredragande var Fernando Moraleda Quilez, och medföredragande var Christas Fakas, Adalbert Kienle och Luisa Santiago.

Vid sin 406:e plenarsession den 25–26 februari 2004 (sammanträdet den 26 februari 2004) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 58 röster för, 7 emot och 1 nedlagd röst:

1. Inledning

1.1 EU:s jordbruksministrar antog den 26 juni 2003 i Luxemburg en djupgående reform av den gemensamma jordbrukspolitiken. Medlemsstaterna gavs handlingsutrymme att genomföra reformen under perioden 2005–2007. Avtalet inkluderade även rådets och kommissionens gemensamma förklaring om vissa produkter för vilka man bevarar samma principer och normer, samma budgetmål på lång sikt (2013) och de aktuella ekonomiska ramarna (status quo).

1.2 I förslagens motiveringsdel påpekar kommissionen att sedan 1992 har den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) genomgått en omfattande reformprocess. Syftet har varit att ersätta pris- och produktionsstöden med ett mer generellt inkomststöd för jordbrukarna. Det senaste steget i denna process var antagandet av förordning (EG) nr 1782/2003 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd inom den gemensamma jordbrukspolitiken och om upprättande av vissa stödssystem för jordbrukare.

1.3 En frikoppling av det direkta producentstödet och det nya samlade gårdsstödet är två centrala inslag i reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken. I nästa steg föreslår kommissionen att de nuvarande stöden för bomull, olivolja och bordsoliver, tobak samt humle integreras i förordningen.

2. Allmänna kommentarer

2.1 EESK vill framhålla att syftet med den gemensamma jordbrukspolitiken är att förverkliga de mål som anges i EG-fördraget, i synnerhet att stabilisera marknaderna, öka produktiviteten, säkerställa en skälig levnadsstandard för jordbrukarna och att öka deras inkomster. Möjligheterna att uppnå dessa mål skulle försämrats avsevärt om de förslag som kommissionen lagt fram för de berörda sektorerna genomförs, eftersom den föreslagna reformen varken säkerställer produktionen av dessa grödor, beaktar situationen för producenterna i de minst

gynnade områdena, ökar konkurrenskraften eller tar hänsyn till miljön.

2.2 Förberedelsearbetet inför reformen i juni innebär i vissa fall en bedömning av vilka effekter genomförandet av de olika modellerna skulle få för jordbruksföretagen och landsbygden. Därför rekommenderade Europaparlamentet i samband med hearingen om Jordbruksintäkternas utveckling i Europeiska unionen i september 2003 att man vid framtida reformer skulle fästa större vikt vid analyser och bedömningar av effekterna. EESK vill erinra om att man inte har tagit hänsyn till denna rekommendation, och vi hoppas att den situationen inte kommer att återupprepas i framtiden.

2.3 Enligt EESK:s uppfattning skulle en frikoppling av stödet på de sätt som föreslås, inom de berörda sektorerna, ge upphov till ett antal problem och svårigheter, bland annat följande: det föreslagna traditionella stödet per producent baseras på en föregående period som referensperiod utan hänsyn till geografiska och sociala obalanser; dessa skulle i stället troligen rent av förvärras. Detta skulle vara särskilt ofördelaktigt för unga, nyetablerade jordbrukare, det skulle också få negativa följder för arrendatorer och det skulle äventyra den fortsatta produktionen i vissa områden och regioner.

2.4 De former av jordbruksproduktion det handlar om stöds av omfattande sociala strukturer, såväl vad gäller produktion som bearbetning och förädling. I detta avseende har de en synnerligen "social" funktion med tanke på de arbetstillfällen de skapar och framför allt mot bakgrund av den höga arbetskraftsintensiteten och den dominerande roll de spelar i vissa områden och regioner inom Europeiska unionen. Enligt EESK:s uppfattning skulle de sociala återverkningar och den förlust av arbetstillfällen som de föreslagna reformerna medför bli särskilt allvarliga i områden som redan lider av stor arbetslöshet.

2.5 De flesta av de sektorer som berörs av kommissionens förslag ligger i områden vid Medelhavet som kan betecknas som mindre utvecklade regioner, mindre gynnade regioner som drabbats av avfolkning, eller som bergsregioner. EESK anser därför att kommissionen bör beakta Europeiska rådets slutsatser av den 24–25 oktober 2002, där man framhåller behovet av att skydda producenternas intressen i mindre gynnade regioner inom EU:s nuvarande 15 medlemsstater.

2.6 Enligt kommissionen genomförs en förstärkning av den gemensamma jordbrukspolitikens andra pelare, landsbygdsutveckling, genom att medel från de berörda sektorena överförs till de åtgärder som anges i förordning (EG) nr 1257/1999 om regional utveckling. EESK anser emellertid att den verkliga drivkraften till utveckling av landsbygden i de berörda regionerna och områdena är att socioekonomiska aktiviteter bibehålls med utgångspunkt i den befintliga produktionen. Kommittén anser det därför vara av största vikt att de aktuella reformerna säkerställer och främjar mångfunktionalitet i dess vidaste bemärkelse och att man beaktar Europeiska rådets slutsatser från Luxemburg (1997) och Berlin (1999).

2.7 De nya kriterier som nyligen antogs för direktstöd skall, såväl vad gäller miljövillkor som kravet på goda jordbruksmetoder som är förenliga med bevarande av naturresurserna, säkerställa ett hållbart utnyttjande av marken för de aktuella grödorna.

2.8 Med hänsyn till Europeiska rådets beslut i Göteborg vad gäller att lägga till en miljödimension till Lissabonstrategin (en strategi för ekonomiska och sociala reformer) anser EESK vidare att EU:s strategi för en hållbar utveckling bör bevara balansen mellan ekonomisk tillväxt, välbästand, social rättvisa och miljöskydd, aspekter som bör beaktas i kommissionens förslag för att bevara de sociala och ekonomiska strukturerna samt naturresurserna i de regioner som producerar de aktuella grödorna.

2.9 EESK anser att en eventuell minskning av den landareal som utnyttjas för de aktuella grödorna kommer att få allvarliga följder för andra grödor som kan odlas på marken i fråga, eftersom de flesta av dessa kvoterar, vilket i sin tur leder till en större snedvridning av konkurrensen och till ekonomiska, sociala och miljömässiga konsekvenser.

2.10 Innan några beslut fattas om en förändring av nuvarande mekanismer bör man, enligt EESK:s uppfattning, genomföra en serie specifika analyser av eventuella konsekvenser av en total frikoppling av stödet (marknad, region, sysselsättning, miljö etc.) för olika sektorer och regioner. Framför allt är det viktigt att göra en bedömning av de lokala och regionala konsekvenserna av de föreslagna åtgärderna. EESK anser att en total frikoppling av stödet kan leda till att produktionen av de aktuella grödorna minskar i områden som redan släpar efter i utvecklingen, och att det därigenom uppstår oönskade miljökonsekvenser, bland annat en ökad ökenspridning och erosion i vissa sårbara jordbruksområden.

2.11 När kommissionen hänvisar till tidigare statistik avseende såväl ytor som produktionsmängd, får man inte

bortse från de olika sektorernas faktiska produktionsförhållanden. Därför är det viktigt att man beaktar de olika uppgifter som ligger till grund för de senaste årens statistik.

2.12 Med tanke på att det i rådets förordning (EG) nr 1782/2003 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd inom den gemensamma jordbrukspolitiken anges att det är medlemsstaterna som skall fastställa ett datum, mellan 2005 och 2007, då det nya stödsystemet skall träda i kraft, anser EESK att denna möjlighet även bör finnas inom andra sektorer där liknande bestämmelser tillämpas.

2.13 Avseende misslyckandet vid ministerkonferensen i Cancún vill vi påpeka att EESK inte anser att kommissionen bör hålla fast vid de principer som man hade när förhandlingarna inleddes, utan att man i stället bör dra de logiska slutsatserna med avseende på hur lämplig Europeiska unionens strategi är.

2.14 Slutligen vill EESK påpeka att det är nödvändigt att fatta ett beslut som innebär att de bestämmelser som antogs i juni bör tillämpas på samma sätt för de sektorer som för närvarande berörs av reformerna, i syfte att ge medlemsstaterna tillräckligt handlingsutrymme.

BOMULL

3. Sammanfattning av förslaget

3.1 Som bekant föreslår kommissionen att den del av EUGF:s bomullsstöd som under referensperioden 2000–2002 var avsett som producentstöd skall överföras till två stödåtgärder: gårdsstödet och ett nytt produktionsstöd som beviljas som arealstöd. Den totala summa som avsätts för båda åtgärderna skulle vara 695,8 miljoner euro, av vilka 504,4 miljoner planeras gå till Grekland, 190,8 miljoner till Spanien och 0,565 miljoner till Portugal.

3.2 Det rekommenderas att 60 % av medlemsstaternas producentstöd överförs till det samlade gårdsstödet i form av nya stöd rättigheter som beviljas oavsett om man odlar bomull eller ej. Den totala summa som skall överföras till det samlade gårdsstödet är 417,3 miljoner euro (302,4 miljoner till Grekland, 114,5 miljoner till Spanien och 0,365 miljoner till Portugal).

3.3 Kommissionen föreslår att medlemsstaterna skall behålla återstående 40 % av produktionsstödet (202 miljoner euro för Grekland, 76,3 miljoner för Spanien och 0,2 miljoner för Portugal, dvs. sammanlagt 278,5 miljoner euro) i form av nationella anslag som kan användas till att bevilja producenterna det nya arealstödet (per hektar bomull) i områden som lämpar sig för bomullsodling, så att bomullsodlingen inte läggs ner. Det nya arealstödet gäller för en areal på högst 425 350 hektar, fördelat på 340 000 ha i Grekland (en minskning med 11 % i stödberättigade områden jämfört med referensperioden), 85 000 ha i Spanien (en minskning med 5 % i stödberättigade områden jämfört med referensperioden) och 360 ha i Portugal.

3.4 Slutligen föreslår kommissionen en överföring av 102,9 miljoner euro (82,68 miljoner för Grekland, 20,13 miljoner för Spanien och 0,12 miljoner för Portugal) till den andra pelaren som skall utnyttjas till sektoriella omstruktureringsåtgärder i samband med landsbygdsutveckling.

4. Inledning

4.1 Bomullssektorn är inte knuten till en gemensam organisation av marknaden utan till protokoll 4 och 14 som bifogats Greklands och Spaniens anslutningsakter, vilka tjänar som underlag för ett system för att

- stödja produktionen av bomull i regioner där den är viktig för jordbrukens ekonomi,
- säkerställa att producenterna får en rimlig inkomst,
- stabilisera marknaden genom att förbättra strukturerna för att producera och sälja bomull.

4.2 Genom det beslut som fattades i Luxemburg den 26 juni 2003 beträffande reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken inleddes en omorientering av det europeiska jordbruket i syfte att frikoppla stödet från produktionen. Beslutet innefattade även ett gemensamt uttalande av rådet och kommissionen (punkt 2.5) ⁽¹⁾ om kommissionens nästa omgång förslag beträffande Medelhavsprodukter (tobak, bomull, olivolja), rörande

- samma bestämmelser och föreskrifter,
- samma långsiktiga tidsplan (2013),
- de befintliga budgetramarna (status quo).

4.3 EESK anser att det är synnerligen viktigt att detta beslut respekteras fullt ut, och uppmanar därför kommissionen att vara tillräckligt flexibel när beslutet diskuteras av rådet och att rätta till de största motsägelserna i förslaget, såväl vad gäller genomförandet av reformen som tidsplanen för genomförandet. EESK önskar varken mer eller mindre än det som enhälligt beslutades av jordbruksministrarna den 26 juni 2003 beträffande andra sektorer inom den gemensamma jordbrukspolitiken.

5. Allmänna kommentarer

5.1 Bomullssektorn spelar en viktig ekonomisk och social roll inom vissa regioner i EU. Ungefär 300 000 människor är sysselsatta inom primärsektorn och mer än 100 000 inom sekundärsektorn. År 2002 svarade bomullssektorn för 9 % av den totala jordbruksproduktionen i Grekland och för 1,5 % i Spanien (4 % i Andalusien).

5.2 Det finns 71 600 gårdar i Grekland och 10 000 i Spanien, men i Grekland är en genomsnittlig gård mycket mindre, 4,9 ha jämfört med 9 ha i Spanien.

5.3 EESK delar inte kommissionens uppfattning och håller inte med om att de uppodlade arealerna inte kommer att minska. På senare år har det skett en ständig minskning av

arealen för bomullsodling i Grekland, från 440 000 ha år 1995 till 380 000 ha i dag. En liknande tillbakagång har skett i Spanien, där arealen för bomullsodling har minskat från 135 000 ha för några år sedan till 90 000 ha i dag. Enligt EESK:s uppfattning är det därför helt omotiverat att föreslå en minskning av de stödberättigade områdena med olika procent-satser (11 % i Grekland och 5 % i Spanien).

5.4 Som producent spelar EU en obetydlig roll på det internationella planet och svarar endast för omkring 1,5 % av arealen för bomullsodling och för omkring 2,5 % av den totala världsproduktionen av bomull. De viktigaste bomullsproducerande länderna är Kina (22,6 %), USA (20,1 %), Indien (13 %) och Pakistan (9 %).

5.5 Med sin import på 708 000 ton och export på 227 000 ton rensad bomull är EU världens största nettoimportör. Det måste också påpekas att två tredjedelar av importen kommer från utvecklingsländer och är tullfri. Det bör också framhållas att europeisk bomull exporteras utan exportsubventioner. EESK delar inte kommissionens uppfattning och kan inte inse att den internationella handeln skulle snedvridas när bomull importeras tullfritt till EU i så stora kvantiteter och exporteras i mycket små kvantiteter utan exportsubventioner.

5.6 EESK vill peka på det orättvisa angrepp på det europeiska systemet för stöd till bomullssektorn som gjordes under ministermötet i Cancún. Detta var säkerligen en följd av att EU lärer sig med USA. Enligt EESK:s uppfattning är det därför helt omotiverat att EU reagerar så starkt på det initiativ som tagits av fyra afrikanska länder (Burkina Faso, Benin, Mali och Tchad) för att avskaffa bomullssubventionerna, ett förslag som framfördes under WTO-förhandlingarna i Cancún. Ingen seriös handelspartner kan hävda att EU med 2,5 % av världsproduktionen kan påverka världsmarknadspriserna.

5.7 Bomull är den viktigaste naturfibern för vävning och måste följaktligen prioriteras framför syntetiska fibrer. Bomull som produceras i EU håller hög kvalitet, men det finns utrymme för förbättringar. Om europeiska textiltillverkare skall kunna konkurrera på världsmarknaden behöver de bomull av bästa kvalitet. EESK stöder därför kommissionens samtliga förslag på detta område som syftar till att förbättra kvaliteten.

5.8 Den 22 maj 2001 antog rådet förordning (EG) nr 1051/01 om en översyn av produktionsstödet för bomull. Det nya systemet har fungerat tillfredsställande, inte bara vad gäller gårdarnas lönsamhet, utan även när det gäller att begränsa den uppodlade arealen och att minska återverkningsarna på miljön. EESK kan inte se någon anledning till att kommissionen två år senare föreslår ett helt annat system, utan att beakta resultaten av 2001 års översyn. EESK vill även framhålla att kommissionens förslag inte åtföljs av någon konsekvensanalys, vilket var fallet när det gäller tobakssektorn och de sektorer som behandlades i översynen i juni 2003.

⁽¹⁾ Reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken – ordförandeskapets kompromiss (i samförstånd med kommissionen) i dokument nr 10961/03.

6. Särskilda kommentarer

6.1 Kommissionen föreslår en överföring på 102, 9 miljoner euro från första till andra pelaren. Detta kommer i själva verket att lägga en dubbel börda på bomullsproducenterna, eftersom de redan bidrar till landsbygdsutvecklingen genom den sektorsövergripande förordningen och successivt minskade utbetalningar (en minskning med 3 % 2005, 4 % 2006 och 5 % från 2007 och framåt, när direktstödet överskrider 5 000 euro per år). Dessa villkor är endast tillämpliga på tobaks- och bomullssektorn. EESK anser att detta strider mot Luxemburgbeslutet och uppmanar kommissionen att revidera sin uppfattning.

6.2 Kommittén menar att medlemsstaterna förutom övergripande obligatoriska miljöskyddsåtgärder kan främja insatser för att övervaka produktionen och miljöskyddet genom kompletterande miljöprogram. När arealstödet fastställs måste man ta hänsyn till produkternas sociala och ekonomiska särdrag, förutom till andra kriterier.

6.3 Det är oacceptabelt med en särskild klausul om översyn som endast är tillämplig på Medelhavsprodukter. Kommittén rekommenderar därför att artikel 155a rörande lagstiftningsförslag som läggs fram senast den 31 december 2009 skall strykas, och föreslår i stället att Medelhavsprodukter skall omfattas av bestämmelserna i artikel 64.3 i den sektorsövergripande förordningen (1782/2003) som rör utvärderingsrapporter.

7. Slutsatser

7.1 Bomull från EU kan inte bli konkurrenskraftig på världsmarknaden eftersom produktionskostnaderna är mycket högre än i de konkurrerande länderna. Det bör påpekas att andra utvecklade producentländer (framför allt USA) stöder sin egen bomull i mycket större utsträckning än EU, och att utvecklingsländerna har mycket låga produktionskostnader på grund av s.k. social dumpning.

7.2 Kommittén anser att principerna om att helt avreglera handeln och frikoppla stödet från produktionen inte är att rekommendera inom en sektor som denna, med så stora fluktuationer i världsmarknadspriserna och en så stor skillnad mellan priserna inom och utanför EU.

7.3 Om kommissionen trots kommitténs bedömning insisterar på att låta bomullssektorn omfattas av frikopplingen uppmanar kommittén till fullständigt genomförande av Luxemburgkompromissen av den 26 juni 2003, både med avseende på tillämpningssätt och tidpunkten för genomförande.

7.4 De händelser som ägde rum under WTO-förhandlingarna om bomull i Cancún bör inte påverka förutsättningarna för bomullsförhandlingarna i ministerrådet. Med endast 1,5 % av världens bomullsodlingar och 2,5 % av världsproduktionen spelar EU ingen större roll internationellt och påverkar inte världsmarknadspriserna. EESK anser inte att vi hjälper utvec-

klingsländerna genom att agera på detta sätt, utan endast framställer den europeiska jordbruksmodellen i en tvivelaktig dager och undergräver den. Därför kan inte bomullssektorn behandlas som en självständig sektor i WTO-förhandlingarna utan bör omfattas av de allmänna jordbruksförhandlingarna.

OLIVOLJA

8. Inledning

8.1 Den första gemensamma organisationen av marknaden för olivolja inrättades 1966 under förordning nr 136/66/EEG, varade i 31 år och fick mycket positiva följder för moderniseringen av olivlundar samt bearbetnings- och marknadsföringssektorerna.

8.2 1998 ersattes interventionssystemet med ett stöd för privat lagring, samtidigt som konsumtionsstödet avskaffades och exportbidragen fastställdes till noll.

8.3 Produktionsstödet, som ges till alla producenter på grundval av mängden producerad olivolja och motsvarande mängd bordsoliver, uppgår till 1322,5 euro per ton. Detta belopp korrigeras varje gång medlemsstaterna över- eller underskrider sina nationella garanterade kvantiteter.

8.4 Olivoljesektorn ingick inte i det reformpaket som antogs vid rådsmötet i Luxemburg. Vid samma möte uppmanade dock rådet kommissionen att lägga fram ett förslag om reform av den gemensamma marknadsorganisationen för olivolja, med utgångspunkt i principerna för den nya gemensamma jordbrukspolitiken och före utgången av 2003.

9. Kommissionens förslag

9.1 Kommissionen föreslår följande:

- Stödet till sektorn skall inte vara kopplat till den mängd olivolja och bordsoliver som verkligen produceras av den enskilda olivproducenten.
- Stöd skall inte ges på villkor att producenterna måste skörda bordsoliver eller producera olivolja eller bordsoliver.
- Enda villkoret för utbetalning av stöd är att kriterierna för goda jordbruksmetoder uppfylls.

9.2 Kommissionen är dock oroad över att en total frikoppling av stödet kommer att innebära att vissa traditionella olivarealer överges, vilket kan leda till skador på marken och i landskapet och till negativa sociala effekter. Därför har kommissionen fastställt följande två typer av stöd:

- Ett frikopplat direkt stöd till jordbrukare som motsvarar 60 procent av de genomsnittliga betalningarna under treårsperioden 2000–2002.

— Ett stöd per hektar, motsvarande 40 procent, kopplat till skötsel av olivodlingar med erkänd betydelse ur miljösynpunkt eller av sociala skäl, uttryckt i "GIS-olivhektar". Medlemsstaterna tilldelar medlen enligt egna kriterier för indelning i kategorier (upp till fem kategorier) med avseende på miljömässiga och sociala aspekter, inbegripet landskapsbild och traditioner.

9.3 Kommissionen är oroad över att det nya stödsystemet skulle kunna påverka den ömtåliga balansen på olivoljemarknaden, och begränsar därför det samlade gårdsstödet till enbart sådana olivarealer som fanns före den 1 maj 1998, och till nyplanteringar i enlighet med program som godkänts av kommissionen.

9.4 När förordning (EEG) nr 136/66 upphört att gälla, och efter en övergångsfas 2004 med ett regleringsår på åtta månader (1.11.2004–30.6.2005), skall den nya föreslagna lagstiftningen träda i kraft.

9.5 Man bör bibehålla de befintliga stöden för privat lagring av olivolja och förstärka de befintliga stöd som syftar till att förbättra kvaliteten.

10. Allmänna kommentarer

10.1 EESK ser mycket positivt på att kommissionen i dokumentet bekräftar att "olivljesektorn är en betydelsefull del av EU:s jordbruksmodell". Kommissionen nämner också att exporten av olivolja från EU har fördubblats de senaste tio åren, trots att exportbidragen fastställdes till noll 1998.

10.2 Sektorns insatser i fråga om kvalitet, marknadsorganisation, marknadsföring av produkter, erövrande av nya marknader och erkännande av olivoljans sjukdomsförebyggande egenskaper, framför allt när det gäller hjärt- och kärlsjukdomar, är avgörande för den successiva ökningen av den internationella olivoljekonsumtionen.

10.3 Kommittén vill påpeka att olivodlingarnas roll för att skapa arbetstillfällen, bekämpa ökenspridning och skydda den biologiska mångfalden redan har framhållits i tidigare EESK-yttranden. I ett av dem framhålls det att olivodlingen "är de sydliga ländernas mest produktiva plantering och spelar en viktig roll både för det sociala livet och för miljön i områden där det är näst intill omöjligt att odla någonting annat. Olivodlingen gör det möjligt för landsbygdsbefolkningen att bo kvar." ⁽²⁾

10.4 När det gäller den nuvarande reformen av den gemensamma jordbrukspolitik (GJP) har EESK – både i sitt initiativyttrande om framtiden för GJP ⁽³⁾ och yttrandena om halvtidsoversynen av GJP ⁽⁴⁾ och översynen av GJP 2003 ⁽⁵⁾ – upprepade gånger varnat kommissionen för att en total frikoppling av stöd kan leda till att produktionen upphör i vissa regioner och när det gäller vissa grödor, vilket kan få allvarliga konsekvenser för sysselsättningen och det sociala nätverket i de omgivande landsbygdsområdena.

10.5 Denna tydliga och reella risk går stick i stäv mot det främsta målet med varje reform av den gemensamma marknadsorganisationen, nämligen att bevara produktionen och de sociala och ekonomiska strukturer som den upprätthåller, särskilt med tanke på att olivproduktionen till största delen sker i några av de minst gynnade regionerna i EU och relativt sett är den mest arbetsintensiva produkten (i vissa regioner står den för 90 % av arbetstillfällena inom jordbrukssektorn).

10.6 Kommittén var mycket nöjd med att kommissionen lyssnade på dessa farhågor och föreslog en delvis frikoppling av stödet för vissa av sektorerna i det förslag som godkänts vid rådsmötet i Luxemburg, och att procentandelen frikopplat stöd skulle fastställas av varje medlemsstat.

10.7 Kommittén är förvånad över att detta kriterium inte finns med i förslaget till förordning.

10.8 Ett ytterligare stöd på 40 procent för olivodlingar, helt frikopplat från produktionen, medför sannolikt att det blir omöjligt att undvika nedläggning av odlingar, särskilt i områdena med lägst produktivitet och/eller där produktionskostnaderna ligger på en mycket hög nivå.

10.9 I dessa områden inverkar flera faktorer som leder till avsevärda ökningar av odlingskostnaderna, och man riskerar därmed att den ekonomiska aktiviteten kan upphöra.

10.10 Parallellt med en sådan utveckling skulle enheter inom bearbetningsindustri få läggas ned på grund av brist på råvaror, vilket innebär att man tvingas lägga ned verksamhet som fortfarande är konkurrenskraftig.

10.11 EESK uppmanar kommissionen att uppfylla de målsättningar som fastställdes genom ändringen av förordning nr 136/66/EEG genom förordning (EG) nr 1638/98, som ledde till en övergångsperiod som skulle ge kommissionen tid att samla in exakta uppgifter om produktionsförhållandena inom EU:s olivsektor och på detta sätt kunna dra upp linjerna för ett nytt system grundat på solida argument utifrån produktionsförhållandena inom sektorn och statistiska uppgifter från de senaste åren.

11. Särskilda kommentarer

11.1 Kommittén skulle vilja fästa uppmärksamheten på det faktum att artikel 155a i avdelning IV a, Överföringar av medel, innehåller en bestämmelse om att kommissionen senast den 31 december 2009 skall överlämna en rapport till rådet om genomförandet av förordningen, åtföljd av förslag till ny lagstiftning om detta anses lämpligt.

11.2 EESK anser att det är oacceptabelt med en särskild klausul om översyn endast för produkter från Medelhavsområdet, och kräver att denna klausul avskaffas. EESK föreslår i stället att sektorn skall omfattas av tillämpningen av artikel 64.3 i den sektorsövergripande förordningen (EG) nr 1782/2003, enligt vilken en utvärderingsrapport skall läggas fram.

⁽²⁾ EGT C 221, 7.8.2001.

⁽³⁾ EGT C 125, 27.5.2002.

⁽⁴⁾ EUT C 85, 8.4.2003.

⁽⁵⁾ EUT C 208, 3.9.2003.

11.3 När det gäller de 40 procent av stödet som är avsett för att skydda miljömässiga och sociala värden är det obegripligt att medlemsstaterna – inom denna känsliga produktionssektor som endast har betydelse för Medelhavsländerna – inte får tillämpa system liknande dem som beskrivs i förordning (EG) nr 1782/2003 av den 29 september 2003, artiklarna 66–68, avsnitt 2, kapitel 5, (stora odlingar, nötkött och får) där varje medlemsstat själv får besluta om procentsatser för kopplat stöd.

11.4 En fullständig frikoppling från produktionen kan i själva verket medföra en reell risk för att odlingar försvinner, inte minst i områden med låg produktivitet. Detta får allvarliga konsekvenser för sysselsättningen lokalt, för näringsverksamheten i området och även för markanvändningen. Det är dessutom nödvändigt att subsidiariteten tillämpas vad avser ytterligare stöd, så att sådana stöd tilldelas enligt kriterier som fastställs av varje medlemsstat, såväl i fråga om kvantiteter som i fråga om stödssystem.

Stödet bör säkerställa följande:

- Att man fortsätter med olivproduktionen och närliggande verksamhet, samtidigt som man genom nödvändiga kontroller säkerställer insynen på marknaden och produkternas kvalitet och spårbarhet.
- Att man bevarar olivodlingar med låg avkastning som spelar en viktig roll ur socioekonomisk synvinkel och med tanke på miljön.

11.5 EESK anser av den anledningen att medlemsstaterna måste få möjlighet att fastställa procentsatserna för stöd kopplat till produktionen och avgöra från och med vilket regleringsår systemet för enhetliga betalningar skall tillämpas, på samma sätt som i förordning (EG) nr 1782/2003 av den 29 september 2003.

11.6 Kommittén anser att rådets bestämmelser bör tas upp, särskilt de bestämmelser som rör stödberättigande för de nya planteringar som rådet godkände 1998 och de medel som är relevanta för detta.

11.7 EESK anser att medel inom den nuvarande GOM avsedda för stödformer som skall dras in borde bibehållas inom respektive medlemsstats finansieringsram för sektorn, på det sätt som sker avseende exportbidrag, stöd för användning av olivolja i konserver och finansiering av kontrollorgan.

TOBAK

12. Sammanfattning av kommissionens förslag till rådets

12.1 I förslaget till förordning rekommenderar man fullständig frikoppling av stödet, i linje med den modell som

presenterades i kommissionens meddelande från september 2003 ⁽⁶⁾. Det planeras en successiv frikoppling i tre steg för tobakssektorn.

12.2 Det rekommenderas också att ett strukturomvandlingsspaket skall etableras för tobakssektorn. Paketet kommer att innefatta en procentandel av dagens bidrag som nu skall gå till åtgärder för landsbygdsutveckling, med förstahandsmålet att strukturera om de tobaksproducerande regionerna.

12.3 I förslaget till förordning förespråkas också en översyn av den föreslagna reformen år 2009.

13. Inledning

13.1 EESK vill framhålla följande:

— Tobak är en ettårig växt med mycket omfattande sociala konsekvenser över hela Europa. Kommissionen har själv genomfört studier där man erkänner den sociala och kulturella betydelsen av denna gröda, som medfört ett omfattande nätverk av tjänster i producentregionerna. I Europa är 453 887 ⁽⁷⁾ arbetstillfällen direkt kopplade till tobaksproduktionen, och 80 % av den europeiska tobaken odlas i mål 1-regioner.

— Även kommissionen erkänner betydelsen av arbetsinsatserna i tobaksodlingen ⁽⁸⁾ och har noterat att tobaken är en av de mest arbetsintensiva grödorna i gemenskapen. I genomsnitt måste en europeisk jordbrukare investera 2 200 arbetstimmar om året för att odla ett hektar tobak, att jämföra med bara 147 timmar för vanliga grödor. För de flesta växtsorter svarar dessutom arbetskraften för 50–70 % av produktionskostnaderna.

13.2 EESK vill också lyfta fram att denna sektor har kapacitet att skapa arbetstillfällen för kvinnor under den första beredningsfasen. Med hänsyn till att 80 % av tobaksproduktionen sker i mindre gynnade regioner innebär ett bibehållande av dessa arbetstillfällen att tobaksregionerna blir mer dynamiska än områden som producerar andra grödor.

14. Kommentarer

14.1 EESK har avgett ett antal yttranden på detta område under de senaste åren. I det senaste yttrandet (CES 190/2002) ⁽⁹⁾ framhöll vi att det bör utföras en studie av sektorn så att kommissionen kan analysera besluten med hänsyn till att sektorn har stor regional betydelse för mindre gynnade områden och att den bidrar till sysselsättningen. Hittills har reformen av den gemensamma jordbrukspolitikens inneburit att stödet har frikopplats från produktionen, och vi emotser studier där man bortser från sambandet mellan tobaksodling och rökning.

⁽⁶⁾ KOM(2003) 554 slutlig.

⁽⁷⁾ Unitabs vitbok om tobaksodlingen i Europa.

⁽⁸⁾ KOM(96) 554 – Rapport från kommissionen till rådet om den gemensamma organisationen av marknaden för råttobak.

⁽⁹⁾ EGT C 94, 18.4.2002, s. 14-17.

14.2 Kommissionens förslag i fråga om tobak är en uppföljning av det meddelande om hållbar utveckling som lades fram vid Europeiska rådet i Göteborg i juni 2001⁽¹⁰⁾. EESK noterar att det – sedan en av medlemsstaterna undersökt rättsläget – inte fattades något beslut vid detta toppmöte. I rapporten från rådets juridiska avdelning påpekas i själva verket klart och tydligt att ”kommissionen väntar sig att rådet i enlighet med rekommendation 5 (avveckling av tobaksstödet) skall acceptera den åtgärd som kommissionen föreslog i sitt meddelande till Europeiska rådet, men som man inte antog, utan tvärtom uttryckligen uteslöt”.⁽¹¹⁾

14.3 EESK menar att reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken, som beslutades i Luxemburg den 26 juni 2003, är en av anledningarna till att kommissionen vill reformera den aktuella organisationen av marknaden för tobak. Huvudmålsättningarna med denna reform har enligt motiveringsdelen i meddelandet från september 2003 bara uppnåtts till en del.

14.4 Dessutom, när det gäller tobak och hälsa, konstateras det både i utvärderingsrapporten och konsekvensanalysen att den gemensamma marknadsordningen inte har någon som helst effekt på rökningssstatistiken. Det finns för närvarande ingen koppling mellan produktion och konsumtion. Konsumtionen är mer avhängig av moderörelser än av odlingen. Det är också fallet att bara 20 % av den tobak som konsumeras i Europa faktiskt framställs inom EU, vilket hänger ihop med att det finns ett stödprogram för produktion av råttobak.

14.5 I ramkonventionen om kontroll av rökning, som WHO:s 192 medlemmar antog enhälligt den 21 maj 2003, undvek man tydligt att uttala sig om tobaksstödet och man uteslöt att omnämna det vid slutredigeringen av artikel 17.

14.6 EESK vill emellertid påpeka att allmänheten gör en koppling mellan produktion och konsumtion. Därför vill vi trots allt påpeka att det är nödvändigt att snabbt utöka och stärka kampanjerna mot rökning, särskilt de kampanjer som vänder sig till de yngsta som löper störst risk för att bli beroende av tobak.

14.7 EESK har konstaterat att gemenskapens tobaksfond utnyttjas i alltför liten utsträckning. Följaktligen vill vi föreslå att de avsevärda skatteintäkter som den ger upphov till skall bidra till att finansiera målinriktade program inom ramen för tobaksbekämpningen.

14.8 Om gemenskapens tobaksproduktion skulle upphöra, konstaterar EESK, skulle man också kunna bli av med den tobak som har världens lägsta halt av bekämpningsmedelsrester och den hållbaraste produktionsformen. Om gemenskapen skulle sluta framställa tobak skulle dessutom bara 20 % av Europas tobak försvinna. Den skulle snabbt ersättas med import från tredje land, som i många fall skär ned kostnaderna genom social dumpning.

14.9 Utan ett avancerat yttre skydd eller speciell produktionskvalitet blir det svårt att konkurrera med producenter i tredje

land. Som förklarats ovan tillämpar dessa länder social dumpning genom att exploatera kvinnlig arbetskraft och barnarbetare. En WHO-studie⁽¹²⁾ avslöjar att det i dag är 325 000 barn som arbetar inom sektorn i Indien, av vilka 50 % är under sju år. I Brasilien stiger antalet barnarbetare inom sektorn till 520 000, varav 32 % är under 14 år. Det finns också uppgifter som tyder på att en likartad situation gäller i andra länder som Kina, Indonesien, Zimbabwe, Argentina osv., som samtliga är viktiga tobaksproducerande länder.

14.10 Enligt EESK:s uppfattning är fortsatt tobaksproduktion inom EU direkt kopplad till att Europas sektor för den första beredningen överlever. Med hänsyn till den extremt höga transportkostnaden för råttobak kan ett förädlingsföretag inte existera på beredning av importtobak. Om tobaksproduktionen försvinner kommer EU att börja importera färdigbearbetad tobak i form av cigaretter.

14.11 Det finns inte heller något odlingsalternativ till tobak som i dag ensamt har ekonomisk bärkraft och som skulle kunna skapa lika många arbetstillfällen och därigenom hålla kvar befolkningen på landsbygden, vilket tobaken gör för närvarande. I dag finns det inga alternativ till tobaksodling eftersom andra grödor är föremål för produktionskvoter (med straffavgifter om de överskrids). Det skall också sägas att man föreslår en reform innan någon djupgående studie av sektorn har gjorts. Detta är en klar indikation på att EU absolut vill skära ned jordbruksbudgeten. Medlemsstaterna kommer emellertid att fortsätta att ta ut skatt på tobak även om den importeras från tredje land.

14.12 Detta förslag ligger visserligen i linje med politiken för hållbar utveckling och folkhälsa, men EESK menar att det döljer en ordentlig portion hyckleri. Tobakskonsumtionen (som är en betydande skattekälla för medlemsstaterna, en nätt summa på 63 miljarder euro) varken kan eller får angripas på kort sikt så att följden blir en försörjningskris för regionerna där de europeiska tobaksodlarna finns, som till största delen lever i mindre gynnade landsbygdsområden och bara får 955 miljoner euro ur gemenskapens budget.

14.13 Kommissionens fullständiga frikoppling av stödet bör åtföljas av lösningar på de problem som beslutet åsamkar sektorn. EESK beklagar att det inte finns någon lösning för produktionsomläggning.

14.14 I samband med detta vill EESK peka på den europeiska tobaksodlingens miljöfördelar. Kommissionen konstaterar att det finns en risk att man överger tobaksproduktionen i bergstrakterna, som utgör 30 % av de tobaksodlande regionerna. Det är också ett faktum enligt uppgifter från sakkunniga inom sektorn⁽¹³⁾ att den europeiska tobaken avger fyra gånger mindre kväve än majs.

⁽¹⁰⁾ KOM(2001) 264 slutlig.

⁽¹¹⁾ Rapport från rådets juridiska avdelning (2002): Kommissionens meddelande om hållbar utveckling och slutsatserna från Europeiska rådets möte i Göteborg jämförda med skäl 5 och 6 i förslaget till tobaksförordning (fri översättning).

⁽¹²⁾ (footnote to be provided in next version of document)

⁽¹³⁾ Den gemensamma marknadsordningen för tobak: utökad konsekvensanalys (SEK(2003) 1023).

14.15 Enligt konsekvensanalysen⁽¹⁴⁾ är 81 % av världens tobaksproduktion baserad i utvecklingsländerna, som i sin tur konsumerar 71 % av cigaretterna. Man påpekar också att marknadsordningen för tobak inte får något genomslag i världsmarknadspriserna. Interventionsmekanismerna och exportersättningarna försvann för ett årtionde sedan, och gränsskyddsnivåerna är mycket låga.

14.16 Kommittén menar att den gemensamma marknadsordningen för tobak ger ett mycket betydande bidrag till den hållbara utvecklingen i de tobaksproducerande regionerna genom att kombinera ekonomisk utveckling med respekt för miljön och värdiga arbetsvillkor. Det stora flertalet av dessa regioner är mindre gynnade områden och mål 1-regioner.

14.17 EESK vill lyfta fram det europeiska samhällets växande engagemang i frågor om produktkvalitet, som inbegriper produktionsmetoder och arbetsförhållanden.

15. Slutsatser

15.1 EESK anser att kommissionens förslag är inkonsekvent och att det får allvarliga återverkningar på de tobaksproducerande regionerna och på tobaksproducenternas inkomster.

15.2 Det är kommitténs ståndpunkt att studier inom tobakssektorn visar att kommissionens förslag inte innehåller några lösningar på de negativa återverkningar som en fullständig frikoppling kan få i sektorn. Därför bedömer EESK att kommissionen bör lägga fram alla möjliga alternativ för att säkra framtiden för jordbrukarna i de berörda regionerna.

15.3 EESK menar att frikopplingen mellan tobaksodling i Europa och rökning har vunnit terräng. Trots detta tillstår vi att allmänheten alltjämt gör en sådan koppling.

15.4 EESK vill uppmana kommissionen att i samband med den gemensamma organisationen av marknaden för tobak överväga ett system för frikoppling som beaktar tobaksodlingens samhällsbetydelse, och som medger en långtgående flexibilitet i medlemsstaterna vilken gör det möjligt att ta hänsyn till olika produktionsförhållanden.

15.5 När det gäller reformen av den gemensamma organisationen av marknaden för tobak anser EESK att det är positivt att sektorn bevarar samma struktur som för närvarande och att de producentorganisationer som har bidragit till att sektorn fungerar väl bär ansvaret för den även i fortsättningen.

15.6 EESK välkomnar att det inom sektorn kommer att finnas möjlighet att överföra resurser mellan odlarna i syfte att främja företagets hållbarhet och konkurrenskraft i framtiden och hoppas att möjligheten att återköpa kvoter införs.

15.7 Av denna anledning föreslår EESK att man i underrubrik 1 a skall behålla förslaget i dess helhet och ge medlemsstaterna möjlighet att använda en viss procentandel till landsbygd-utveckling.

15.8 På grund av tobaksodlingens speciella ekologiska och sociala betydelse ute i regionerna bör man formulera en målinriktad definition av kraven på bibehållande av markernas jordbruks- och miljöstandard. Det behövs också minimikrav på säkrad sysselsättning och möjlighet att tillgripa dessa stöd.

HUMLE

16. Inledning

16.1 Humle är en väsentlig råvara för framställning av öl. Humleplantan (*humulus lupulus*) är en flerårig klängväxt som odlas på kostnadsintensiva stödkonstruktioner. Det är humle som ger ölet dess arom, bitterhet och hållbarhet.

16.2 Den 30 september 2003 publicerade kommissionen en rapport om utvecklingen av humlesektorn (KOM(2003) 571 slutlig).

16.2.1 Denna heltäckande rapport ger en god överblick över hela humlesektorn och gällande regler för organisationen av marknaden.

16.3 I kommissionens rapport gör man en positiv bedömning av marknadsorganisationen för humle.

16.3.1 Den gemensamma organisationen av marknaden för humle har med framgång parerat de stora marknadsrörelserna på senare år. EU:s humleproducenter har kunnat befästa sin position som ledande på världsmarknaden. Genom specialinsatser har man lyckats anpassa utbud och efterfrågan på ett mer verksam sätt. I de åtta medlemsstater som producerar humle struktureras marknaden kring specialiserade familjejordbruk på i genomsnitt 7,8 hektar, som ställs emot en betydande koncentrationsgrad bland bryggerier på efterfrågesidan.

16.3.2 Dagens marknadsordning för humle är också grundvalen för att genomföra en generell kvalitetssäkring av humle, med bland annat en fullständig ursprungsdeklaration för varje parti och ett heltäckande system för kvalitetskontroller och kontrakt.

16.4 Ansvariga för genomförandet av systemet är vissa producentgrupper som kommissionen beskriver som humlemarknadsordningens "själ och hjärta". Det är ett faktum att producentgrupperna har en nyckelroll i ett heltäckande system för kvalitetskontroller med bland annat generell certifiering och en fullständig ursprungsdeklaration för varje parti. Detsamma gäller igångsättande och genomförande av projekt avseende kvalitet, odlingsfrågor, forskning, bekämpningsmedel, marknadsföring och produktionsteknik.

16.5 Satsningarna på humlesektorn har i många år legat stilla på ca 13 miljarder euro.

⁽¹⁴⁾ Se fotnot 9.

17. Sammanfattning av kommissionens förslag

17.1 Hittills har inte perenna grödor som humle och olivträd täckts av förordning nr 1782/2003. Den föreslagna ändringen av förordning nr 1782/2003 syftar till att föra in direktbetalningarna för humle under den specifika organisationen av marknaden för humle, enligt förordning 1696/71 i den allmänna förordningen om direktbetalningar.

17.2 Kommissionen föreslår att man helt integrerar betalningarna för humle i modellen för enhetliga bidrag. Stödet skall sättas till 480 euro per hektar över hela linjen.

17.3 Kommissionen föreslår emellertid att medlemsstaterna skall ha möjlighet att koppla upp till 25 % av humleproduktionens del av det nationella taket.

18. Kommentarer

18.1 Efter "Luxemburgbesluten" om GJP-reformen den 25 juni 2003 anser EESK att det är konsekvent och förnuftigt att kommissionen i fortsättningen integrerar direktstödet för humle i den allmänna förordningen om direktstöd och eftersträvar att bibehålla dagens stödnivå. I alla händelser behövs det insatser för att se till att humleproduktionen i EU – inklusive de nya medlemsstaterna – kan behålla sin dominerande position i världens humleproduktion.

18.2 EESK accepterar slutsatserna från rådets möte i Luxemburg och kommissionens argument för att underlätta en partiell frikoppling av stöden i de sektorer där risken är särskilt stor för produktionsnedläggning och obalans. Därför skulle kommittén ställa sig positiv till koppling av en viss andel av direktbetalningarna till humleproduktionen i alla humleproducerande medlemsstater.

18.2.1 Enligt EESK bör den procentuella kopplingen inom humlesektorn höjas från de 25 % som kommissionen ursprungligen föreslog till 40 %, så att hänsyn kan tas också till det oundgängliga arbete som utförs av de producentgrupperingar som saluför produkten. Vid beräkningen av referensbeloppet bör hänsyn tas också till de ytor för odling av humle som röjts inom ramen för det särskilda programmet.

18.2.2 Med avseende på medlemsstaternas möjlighet att välja mellan modellen med betalning per jordbruksföretag (artiklarna 51–57) och den regionala modellen (artikel 58 och följande) noterar kommittén att en medlemsstat som väljer den regionala modellen drabbas av att dagens stöd till humle skulle "urvattnas" avsevärt och omfördelas till andra typer av markanvändning.

Bryssel den 26 februari 2004

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs

ordförande

Roger BRIESCH